

УДК 327-048.87(477+4):355.01»20»

DOI: 10.24144/2078-1431.2023.2(31).117–128

*Рената Чіжмодій,
випускниця факультету історії
та міжнародних відносин (ОС «Бакалавр»),
фахівець НН Інституту євроінтеграційних досліджень
Ужгородського національного університету*

ПЕРСПЕКТИВИ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ

Повномасштабна війна в Україні стала фактором, який зближив Україну та країни Вишеградської групи у боротьбі за загальні цінності, територіальну цілісність та безпеку в регіоні.

У статті проаналізовано сучасний стан відносин між Вишеградською четвіркою та Україною у контексті внутрішньополітичних змін у країнах групи та обґрунтовано подальші перспективи співробітництва, зокрема у політико-безпековій, військовій, енергетичній та соціокультурній сферах.

Ключові слова: *Україна, Вишеградська четвірка, повномасштабне воєнне вторгнення Росії, внутрішньополітичні зміни, перспективи подальшої співпраці.*

The full-scale war in Ukraine has become a factor that brought Ukraine and the Visegrad Group countries closer in the struggle for common values, territorial integrity, and security in the region.

The article analyzes the current state of relations between the Visegrád Four and Ukraine in the context of certain domestic political changes and substantiates further prospects for cooperation, particularly in the political-security, military, energy, and socio-cultural spheres.

Keywords: *Ukraine, Visegrád Group, full-scale Russian military invasion, domestic political changes, prospects for further cooperation.*

Постановка проблеми. Протягом майже двох років повномасштабного воєнного вторгнення Росії три країни Вишеградської четвірки проявили сильну підтримку Україні, надаючи їй значну фінансову та військову допомогу, прийнявши мільйони біженців та забезпечивши їм соціальний захист. Водночас політика прем'єр-міністра Угорщини В. Орбана стосовно України була і залишається скептичною.

Проте в контексті поточних подій, таких, як інфляція, енергетична криза, напружена міграційна ситуація та тривала російсько-українська війна, відбулися суттєві внутрішньополітичні зміни у країнах-членах Вишеградської групи. Згідно з аналізом багатьох політологів і вчених, ці зміни вказують на негативний перелом у відносинах з Україною. Зокрема йдеться про нещодавні парламентські вибори у Словаччині та настрої передвиборчого періоду в Польщі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти вивчення відносин між Україною та В4 були предметом наукових студій вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема С. Віднянського, І. Вовканича, І.Артьомова, В. Андрейка, І.Ліщинського, Є. Савельєва, В. Мрочека, Г. Месежнікова, В. Бартовича та ін.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу внутрішньополітичних змін у країнах-членах Вишеградської групи та вивченні впливу поточних подій на перспективи їх відносин з Україною.

Результати дослідження. Щоб простежити актуальні зміни, які відбулися у відносинах між Вишеградською четвіркою та Україною, необхідно розглянути реакцію країн Вишеградської четвірки на початку воєнного вторгнення Росії.

Після повномасштабного нападу такі країни, як Польща, Чехія та Словаччина, на міжнародному просторі проявили активні дії, здійснюючи належний тиск на міжнародну спільноту з метою негайного припинення війни та повернення територіальної цілісності української держави в межах, визнаних міжнародним співтовариством. Ці держави надали потужну підтримку Україні у вигляді військової, фінансової та гуманітарної допомоги.

Що стосується політичних відносин між Україною та Угорщиною, то вони напружені через позицію угорського уряду стосовно санкцій проти Росії. Угорщина неодноразово виступала проти надання допомоги з боку ЄС Україні, блокувала рішення щодо передачі військової техніки та перешкоджала перевезенню зброї через свій кордон. Віктор Орбан – єдиний представник європейських політиків, який провів зустріч із російським диктатором Володимиром Путіним після 24 лютого 2022 року.

Зрозуміло, що протягом 2022-2023 рр. відбулося також чимало зустрічей з представниками урядів держав, під час яких обговорювалося безліч важливих проблем та було прийнято багато дипломатичних рішень. Керівники та провідні політики Польщі, Чехії та Словаччини в перші тижні після початку конфлікту відвідали Київ, щоб висловити солідарність з українським народом і особисто потиснути руку президенту В. Зеленському. Так, президент Польщі А. Дуда неодноразово відвідував Київ і виступав у Верховній Раді. До Києва приїжджала і президент Словаччини З. Чапутова, яка також виступала перед депутатами українського парламенту. Прем'єр-міністри Польщі – М. Моравецький, Чехії – П. Фіала, Словаччини – Е. Гегер кілька разів відвідували столицю і зустрічалися з високопосадовцями.

Вагомим є фактичні дані про обсяги наданої допомоги. За даними Кільського інституту світової економіки, в період між 24 січня 2022 року та 31 травня 2023 року з точки зору частки допомоги щодо власного ВВП лідерами залишаються держави Балтії і Польща. Таким чином, на допомогу Україні Польща витрачає 0,68% свого валового внутрішнього продукту, Словаччина – 0,63, Чехія – 0,36% [1]. Також станом на травень 2023 року міністр національної оборони Польщі Маріуш Блащак заявив, що від початку повномасштабного вторгнення Росії Польща надала Україні озброєння на понад 3 млрд євро [2].

Так, за рік Чехія надала Україні зброї на 1,8 мільярда доларів, включаючи передачу 38 танків, 55 бойових машин піхоти (БМП), чотирьох одиниць авіаційної техніки, 13 самохідних гаубиць та іншого озброєння [3]. До того ж 12 жовтня 2023 року міністерства оборони Чехії та Данії оголосили про формування першого спільного пакету військової допомоги для України, в який входитимуть бойові машини піхоти та танки. У рамках цього траншу обидві країни планують постачити близько 50 бойових машин піхоти і танків, 2500 пістолетів, 7000 гвинтівок, 500 легких кулеметів та 500 снайперських гвинтівок, а також засоби радіоелектронної боротьби та розвідки, включаючи значну кількість боєприпасів великого калібру [5].

За офіційними даними, Словаччина після нападу Росії в лютому 2022 року до призначення Р. Фіцо надіслала Києву військової допомоги в 13 пакетах на 671 мільйон євро. Країна рішуче підтримала Україну, і попередній правоцентристський уряд постачав військово обладнання, включаючи бойові машини, а також систему протиповітряної оборони С-300 і реактивні літаки МіГ-29 [4].

До того ж Польща, Чехія та Словаччина увійшли у першу п'ятірку країн ЄС, які прийняли найбільшу кількість біженців та забезпечили їх соціальною і гуманітарною допомогою. Так, за даними Управління верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR) після повномасштабного вторгнення Росії в Україну зафіксовано майже вісім мільйонів біженців з України в усьому світі. Станом на 1 серпня 2023 року кількість українців у Європейському Союзі становила 4 мільйони 70 тисяч осіб, з них знайшли притулок у Польщі – 1 мільйон ос., Чехії – 358 225 тис. ос., Словаччині – 105 600 тис.ос. [9].

Взаємодія України з країнами Вишеградської четвірки має вирішальне значення для процесів її європейської та євроатлантичної інтеграції. Україна прагне до вступу в Європейський Союз та НАТО, тому співпраця з країнами, які вже є членами вищезгаданих організацій, є вагомим етапом на цьому шляху.

На нашу думку, важливе значення має аналіз ставлення та просування ідеї вступу України до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору країнами Вишеградської четвірки. З боку держав-партнерів було чимало кроків підтримки щодо європейських та євроатлантичних прагнень України. До прикладу, знаковою подією стало турне 9 червня 2023 року президента Польщі Анджея Дуди та президентки Словаччини Зузани Чапутової, яке мало на меті переконати країни підтримати швидку інтеграцію України до ЄС. Під час дводенного візиту вони відвідали Португалію та Італію.

Дослідники у рамках проєкту Асоціації міжнародних справ (АМО) «Тенденції політики держав V4 у Східній Європі» спільно з Фондом Конрада Аденауера представили результати опитування щодо ставлення політично активних спільнот Чехії, Угорщини, Польщі та Словаччини до різних аспектів реакції ЄС, НАТО та окремих країн на російську війну в Україні [10]. Зокрема респондентів опитали й про їх бачення перспектив вступу України до ЄС та НАТО.

Результати дослідження вказали на обмежені очікування громадян країн Вишеграду щодо швидкості вступу України до ЄС. За даними опитування, половина респондентів з Польщі погоджуються або частково погоджуються з твердженням, що Україна стане членом ЄС протягом 10 років. Стосовно Словаччини цей показник становить лише 37%, а навіть менша частка, 32%, у Чехії, висловлює сподівання щодо десятирічного терміну. Угорщина є найскептичніше налаштованою країною, де лише 20% респондентів вірять у те, що Україна стане членом ЄС до 2032 року (рис. 1) [10].

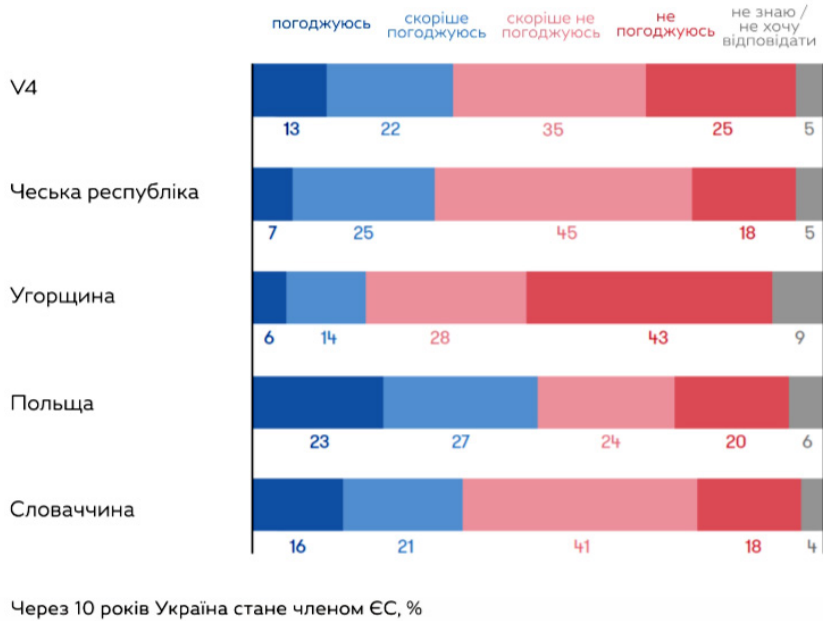

Рис. 1. Перспективи вступу України до ЄС. Бачення політичних груп країн Вишеградської групи [10]

Що стосується вступу України до НАТО, найбільш лояльно налаштовані до такого кроку польські респонденти: кожен третій з них погоджується або в певній мірі погоджується з можливістю того, що Україна стане членом НАТО протягом наступних 10 років. У чеській групі респондентів цей показник становить кожен четвертий, у словацькій – кожен п'ятий, а в угорській – ще менше (рис. 2) [10].

Рис. 2. Перспективи вступу України до НАТО. Бачення політичних груп країн Вишеградської групи [10]

Отже, існує активна політична підтримка вступу України до ЄС з боку країн Вишеградської групи, однак результати дослідження думки громадян цих країн свідчать про обмежені очікування щодо швидкості процесу. Так само стосовно вступу України до НАТО, сподівання також є обмеженими, з різним рівнем підтримки залежно від конкретної країни Вишеградської групи.

Проаналізувавши наведену вище інформацію, можна стверджувати, що агресія Росії стала фактором, який зближив Україну та країни Вишеградської групи у боротьбі за загальні цінності, територіальну цілісність та безпеку у регіоні. Україна зуміла отримати вагому підтримку від партнерів у вигляді політичної, дипломатичної та матеріальної допомоги.

Проте повномасштабна війна, яка триває, втомлює не тільки народ і державу, яка воює, але і партнерів, які на фоні безпекових викликів та загроз повинні зміцнювати свою економічну і воєнну потужність, попри те, що, по суті, Україна сьогодні виконує функцію щита між Росією та європейським простором.

Напруження стосунків між Україною та Польщею почало спостерігатися на фоні зернової кризи. Після повномасштабного вторгнення Росії українські порти в Чорному морі були заблоковані, що призвело до перекриття основного маршруту експорту зерна країни. Відтак Україна та її союзники розпочали пошук альтернативних шляхів для вивезення збіжжя. У липні 2022 року порти було розблоковано, і почала діяти альтернативні маршрути, відомі як «шляхи солідарності» через країни Європи.

Шляхи солідарності працювали як транзит, проте частину збіжжя Україна продавала в найближчих країнах — Польщі, Румунії, Словаччині й інших. Квоти на український імпорт, що регулювалися Угодою про асоціацію між ЄС та Україною від 2014 року, перестали діяти від липня 2022-го, оскільки Євросоюз скасував їх та всі мита і збори з українських товарів.

Проти імпорту українського зерна врешті почали протестувати фермери прикордонних з Україною країн, стверджуючи, що додаткова пропозиція на ринках впливає на ціни на місцеве збіжжя. Єврокомісія порахувала, що станом на весну 2023-го вони втратили щонайменше 417 млн євро. Інша вимога – повернення дозволів на вантажоперевезення в межах ЄС для українських транспортних компаній [6].

У контексті суперечок між країнами виникло непорозуміння після того, як прем'єр-міністр Моравецький заявив, що Польща тимчасово призупиняє постачання озброєння Україні у зв'язку з інтенсивним процесом озброєння власних військ. Проте пізніше уряд у Варшаві спростував цю інформацію, зазначаючи, що контракти, укладені раніше, продовжують виконуватися, і президент Дуда уточнив, що, ймовірно, заява прем'єра була сприйнята неправильно, а справжній зміст полягає в закупівлі нового озброєння для модернізації військових сил країни.

22 вересня, під час виступу у Варшаві на Конгресі щодо відбудови України, президент Дуда прокоментував конфлікт навколо заборони імпорту українського зерна: «Я не маю сумнівів, що суперечка про постачання зерна з України на польський ринок є абсолютно фрагментарним

моментом польсько-українських відносин. І я не вірю, що за нормальних обставин він може на них суттєво вплинути. Це питання, яке ми просто повинні вирішити між собою» [6].

Зміни як у зовнішній, так і внутрішній політиці спостерігаються у Словаччині на фоні передчасних парламентських виборів 30 вересня 2023 року через нестабільність політичної ситуації та прагнень змін серед громадян держави. За результатами голосування популістська соціал-демократична партія «Курс – соціал-демократія» (SMER-SD) під керівництвом колишнього прем'єр-міністра Роберта Фіцо здобула більшість голосів – 23% [11].

Стає очевидним, що парламентські вибори у Словаччині у 2023 році відбулися на українсько-словацьких відносинах. Після воєнної агресії РФ проти України Словаччина була рішучим прихильником нашої держави, проявивши активну підтримку, надаючи як гуманітарну, так і військову допомогу. Однак опитування, проведені перед виборами у 2023 році, свідчать про зростання пропутінських настроїв серед виборців, і дедалі більше словаків висловлюються проти продовження військової допомоги Україні [7].

Згідно з тривалим опитуванням, проведеним на замовлення мозкового центру Globsec із Братислави, лише 40% опитаних вважають, що Росія відповідальна за війну в Україні, решта звинувачують Захід або саму Україну. Те ж саме опитування показало, що рівно половина опитаних словаків вважають, що США становлять загрозу безпеці їхньої країни, лише менше 54% вважали Росію прямою загрозою безпеці. Для порівняння: результати за 2023 рік показали, що суспільство Польщі на 85 % вважає Росію агресором та відповідальну за війну в Україні [11].

Рис. 3. Результати голосування у різних країнах щодо того, чи Росія несе головну відповідальність за вторгнення в Україну, % [11]

У своїй передвиборній кампанії Роберт Фіцо зробив російсько-українську війну ключовою частиною свого маніфесту, пообіцявши скасувати військову та політичну підтримку Словаччиною сусідньої України, якщо він повернеться до влади [12].

Ще до проведення парламентських виборів у 2023 році словацький політолог Г. Месежников давав такі оцінки: «У Словаччині є політичні партії, які відкрито чи приховано виступають проти спільної політики ЄС щодо Кремля та виступають за дружні відносини і співпрацю з Росією,

незалежно від її політики, у тому числі тієї, що суперечить фундаментальним принципам міжнародного порядку. Дві такі партії – SMER-SD і SNS – були правлячими партіями в 2012-2020 роках, тоді як у 2012-2016 роках SMER-SD була єдиною правлячою партією з парламентською більшістю. Хоча Словацька Республіка дотримувалася всіх санкцій, запроваджених Європейським Союзом, голосувала на засіданнях Європейської Ради за пропозиції щодо їх продовження, прем'єр-міністр і лідер SMER-SD Роберт Фіцо постійно критикував санкції ЄС і стверджував, що їх слід скасувати» [12]. При цьому урядовці, які були при владі у період 2020-2023 рр., зокрема політична партія «Звичайні люди і незалежні особи» (OĽaNO), характеризувалися загальною узгодженістю практичних кроків щодо політики Росії.

Роберт Фіцо, отримавши перемогу на виборах у 2023 році, не приховує проросійських поглядів та виступає проти надання військової допомоги Україні, що негативно позначиться на словацько-українських відносинах. Як висновок: подальша зовнішня політика Словаччини значною мірою залежатиме від того, які цілі має потенційний уряд Фіцо у сфері внутрішньої політики. Ймовірним є сценарій, аналогічний тому, що має місце в Угорщині, де можливе гальмування ініціатив на рівні європейських інституцій Словаччиною заради отримання економічних переваг; використання розбіжностей з ЄС для мобілізації електорату або виправдання соціально-економічних проблем у країні тощо. Це буде випробуванням єдності позицій Євросоюзу в умовах зростання суспільно-політичної напруги всередині європейських держав [14].

Ситуація з Угорщиною щодо ставлення до України продовжує залишатися тією ж самою. До прикладу, 23 жовтня 2023 року міністри закордонних справ ЄС не змогли досягти згоди щодо 8-го траншу військової допомоги в рамках Європейського фонду миру на 500 млн євро для України через блокування цього рішення Угорщиною.

Міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто заявив, що Угорщина знову блокуватиме виділення наступного траншу військової допомоги, доки Київ не надасть юридичних гарантій, що угорський ОТП банк або інші угорські фірми не будуть внесені до чорного списку «міжнародних спонсорів війни» [7].

Незважаючи на розбіжності, які виникли останнім часом у відносинах між окремими країнами В4 та Україною, важливим сигналом підтримки нашої держави стала зустріч президентів країн Вишеградської четвірки у Празі 22 листопада 2023 року. Результат саміту – одностайна підтримка України, із деякими зауваженнями президентки Угорщини.

Під час зустрічі звучали важливі меседжі на підтримку України. Зокрема Петер Павел зазначав: «Російська агресія стосується всіх нас. Тому підтримка України є важливою для нашої безпеки. Водночас це також природно людський крок. Росія повинна понести відповідальність за втрачені людські життя та збитки, завдані Україні. Тому ми повинні рішуче продовжувати надавати всебічну підтримку Україні та її громадянам, це в наших інтересах» [15].

За словами президента Польщі А. Дуди, «Україна весь час потребує підтримки, і необхідно це робити. Ми всі згодні, що цей напрям і надалі має реалізовуватися у двох аспектах: найперше допомоги, яка направляєється в Україну, і це ми повинні робити не лише самі, але й мобілізувати для цього наших союзників».

Відзначено, що розвиток транспортних зв'язків між країнами групи, зокрема в рамках проєкту *Via Carpatia*, є ключовим елементом. Президент Анджей Дуда додав, що наявна та розвинена інфраструктура дозволяє ефективно транспортувати гуманітарну допомогу для України з балтійських портів через Польщу у напрямі польсько-українського кордону. Президентка Словаччини Зузана Чапутова підкреслила важливість та значущість надання допомоги Україні, оскільки це сприяє стабільності і миру в регіоні.

Президентка Угорщини Новак заявила, що спільна позиція V4 полягає в тому, що Росія не повинна виграти війну. При цьому основний акцент було зроблено на правах меншин в Україні.

Навіть при спільних поглядах країн Вишеградської четвірки останнім часом окремі держави групи у різний спосіб висловлюють своє ставлення до ситуації в Україні. Угорщина продовжує відмовлятися постачати зброю. Про те саме висловився і новий словацький уряд Роберта Фіцо. П. Павел, утім, зазначив, що у нього не склалося враження, що якась із країн має діаметрально протилежну думку. За словами глави чеської держави, те, що одні країни приділяють більше уваги конкретній військовій допомозі, а інші, наприклад, матеріальній, гуманітарній чи фінансовій, в кінцевому підсумку добре. Тому що «зі шматочків складається весь пазл допомоги, якої потребує Україна» [15].

Дослідження взаємин між країнами Вишеградської групи та Україною, незважаючи на розбіжності, які виникли через сучасні виклики та загрози, свідчить про перспективи подальшого співробітництва.

Можливі напрями майбутніх відносин між Україною та країнами Вишеградської групи можуть бути визначені у таких сферах, як: посилення європейської обороноздатності та кібербезпеки, післявоєнна відбудова України, енергетична безпека, підтримка демократичних інститутів тощо. До того ж у післявоєнний період транскордонне співробітництво набуває особливої ваги з погляду економічного, соціального та культурного відродження країни. Україна, маючи спільний кордон з багатьма країнами ЄС, має можливість розвивати економічні зв'язки, залучати іноземні інвестиції та розширювати зовнішню торгівлю через спільні проєкти та партнерства з іноземними підприємствами.

Саме оборонне співробітництво між державами-членами V4 вважається одним із найважливіших напрямів. За словацького головування було прийнято Рамкову програму розширеного співробітництва у сфері оборонного планування Вишеградської групи. Учасники V4 розпочали найбільші спільні військові навчання в Польщі в листопаді 2022 року. Український досвід боротьби з російською агресією може дати практичне уявлення про російську військову стратегію та кількісні параметри збройних сил і військової техніки, необхідні для запобігання та відбиття будь-якого

агресивного вторгнення. Спільний інтерес учасників групи – залучення України до існуючих форматів оборонної співпраці в ЄС [16].

Прикладом є військові навчання під назвою Ryma-22, у яких військові підрозділи Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, а також США та Великобританії обмінялись досвідом та вдосконалили свої практичні навички. При цьому було враховано досвід України у протистоянні агресії Росії. Подібних військових навчань за період повномасштабної війни відбулося досить багато, це свідчить про те, що одним з головних викликів для міжнародної безпеки є війна в Україні, яка вимагає ефективного співробітництва між країнами [16].

Формат В4+Україна може бути активізований шляхом спільних консультацій з питань участі в процесах відновлення та відбудови України. Країни В4 можуть виявити зацікавленість у визначенні сфер відповідальності та інвестиційних проєктів в Україні як для швидкого відновлення, так і для довгострокових інвестицій. Сьогодні близько 1,7 тис. польських компаній мають намір брати безпосередню участь у післявоєнній відбудові та модернізації України; відновленні експорту товарів та послуг до України [17].

Чехія також висловила свою готовність долучитися до процесу відбудови нашої країни, зокрема взявши патронаж над Дніпропетровщиною. Крім цього, Україна і Чехія уклали два додаткові документи: меморандум про співробітництво у сфері стандартизації, метрології та оцінки відповідності, який має на меті підтримку українського бізнесу та його входу на європейський ринок, а також меморандум про взаєморозуміння між МЗС України та Чехії, сприяючи поглибленню двостороннього діалогу [18].

У контексті поточної енергетичної кризи В4 та Україна мають перспективи активізувати співпрацю з питань енергетичної безпеки. До того ж ще одним перспективним напрямом співпраці В4 та України є Вишеградський фонд, метою якого є підтримка проєктів у сфері культури, освіти та науки, молодіжного обміну, розвитку туризму і транскордонного співробітництва.

Висновки. Отже, Україна зуміла отримати підтримку більшості членів Вишеградської четвірки у вигляді політичної, дипломатичної та матеріальної допомоги в умовах конфлікту з Росією. Адже вони усвідомлюють, що успіх України відіграє важливу роль у стримуванні російської експансії в регіоні Центральної Європи.

Незважаючи на деякі розбіжності у відносинах між Вишеградською групою та Україною, перспективи подальшої співпраці є доволі високими, передусім у політико-безпековій, військовій, енергетичній та соціокультурній сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Які країни-союзники роблять найбільший внесок у перемогу України? URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/07/17/infografika/ekonomika/yaki-krayiny-soyuznyky-roblyat-najbilshyj-vnesok-peremohu-ukrayiny>

2. Польща виділила Україні військової допомоги на понад 3 мільярди євро. URL: <https://suspilne.media/486274-polsa-vidilila-ukraini-vijskovoi-dopomogi-na-ponad-3-milardi-evro/>
3. У Міноборони Чехії розповіли, скільки військової допомоги надали Україні за час війни. URL: https://lb.ua/society/2023/02/23/546894_minoboroni_chedii_rozprovili.html
4. New Slovak government rejects final military aid package for Ukraine. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/new-slovak-government-rejects-final-military-aid-package-ukraine-2023-11-08/>
5. Данія та Чехія узгодили спільний транш військової допомоги Україні, зокрема танки й БМП // Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/10/12/7171250/>
6. «Той, хто тоне», виклик посла, ембарго. Чому виник конфлікт між Польщею та Україною. URL: <https://suspilne.media/576905-toj-hto-tone-viklik-posla-embargo-comu-vinik-konflikt-miz-polseu-ta-ukrainou/>
7. Угорщина знову заблокувала виділення траншу військової допомоги Україні. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-economy/3786402-ugorsina-znovu-zablokuvala-vidilenna-transu-vijskovoi-dopomogi-ukraini.html>
8. Visegrad Group: No Rekindling the Romance. URL: <https://balkaninsight.com/2023/03/01/visegrad-group-no-rekindling-the-romance/>
9. Overview of the situation of refugees from Ukraine in six host countries. URL: file:///C:/Users/38097/Downloads/20230905_ACAPS_Ukraine_analysis_hub_regional_overview_refugees_in_host_countries.pdf
10. Напруження з Угорщиною та підтримка України: як жителі країн Вишеградської четвірки ставляться до війни та взаємовідносин у Європі. URL: <https://infopost.media/napruzhennya-z-ugorshhynou-ta-pidtrymka-ukrayiny-yak-zhyteli-krayiny-vyshegradskoyi-chetvirky-stavlyatsya-do-vijny-ta-vzayemovidnosyn-u-yevropi/>
11. Globsec Trends 2023. URL: <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-05/GLOBSEC%20Trends%202023.pdf>
12. Григорій Месежніков. Словаччина в контексті агресії Росії проти України: внутрішній та зовнішньополітичний аспекти // Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. 2022. Вип. 1(28), С. 29-45.
13. Чіжмодій Р. Відносини України з країнами Вишеградської четвірки після повномасштабного воєнного вторгнення Росії // Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць / ред. кол. І.В.Артёмов (голова) та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ». Вип. 1-2 (27-28), 2023. С. 97-107.
14. Результати парламентських виборів у Словаччині / Національний Інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhнародni-vidnosyny/rezultatyparlamentskykh-vyboriv-u-slovachchyn>
15. Підсумки зустрічі президентів Чехії, Словаччини, Польщі та Угорщини в Празі: домовилися підтримувати Україну – кожен своїм способом. URL: <https://proukrainu.blesek.cz/pidsumky-zustrici-prezydentiv-chediji-slovaccyny-poljsci-ta-uhorscyny-v-prazi/>
16. V4 in challenging times of war: how to preserve assistance to Ukraine. g/sites/default/files/2023-02/V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf. URL: [g/sites/default/files/2023-02/V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf](https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-02/V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf)

V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf

17. Близько 1,7 тисячі польських компаній хочуть взяти участь у відбудові України. URL: <https://www.capital.ua/ru/news/167755-blizko-1-7-tisyachi-polskikh-kompaniy-khochut-vzyati-uchast-u-vidbudovi-ukrayini>
18. Україна та Чехія підписали три документи за підсумками перших міжурядових консультацій. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/ukrayinata-chehiya-pidpysaly-try-dokumenty-za-pidsumkamy-pershyyh-mizhuryadovyh-konsultacyi->

REFERENCES

1. Yaki krayiny-soyuznyky roblyat' naybil'shyu vnesok u peremohu Ukrayiny? [Which allied countries make the biggest contribution to Ukraine's victory?]. *www.slovoidilo.ua*. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2023/07/17/infografika/ekonomika/yaki-krayiny-soyuznyky-roblyat-najbilshyy-vnesok-peremohu-ukrayiny> [in Ukrainian].
2. Pol'shcha vydilyla Ukrayini viys'kovoyi dopomohy na ponad 3 mil'yardy yevro [Poland allocated more than 3 billion euros in military aid to Ukraine]. *suspilne.media*. Retrieved from <https://suspilne.media/486274-polsa-vidilila-ukraini-vijskovoi-dopomogi-na-ponad-3-milardi-evro/> [in Ukrainian].
3. U Minoborony Chekhiyi rozpovily, skil'ky viys'kovoyi dopomohy nadaly Ukrayiny za chas viyny [The Ministry of Defense of the Czech Republic revealed how much military aid was provided to Ukraine during the war]. *lb.ua*. Retrieved from https://lb.ua/society/2023/02/23/546894_minoboroni_chehii_rozpovili.html [in Ukrainian].
4. New Slovak government rejects final military aid package for Ukraine. *www.reuters.com*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/europe/new-slovak-government-rejects-final-military-aid-package-ukraine-2023-11-08/> [in English].
5. Daniya ta Chekhiya uz-hodyly spil'nyy transh viys'kovoyi dopomohy Ukrayini, zokrema tanky y BMP [Denmark and the Czech Republic agreed on a joint tranche of military aid to Ukraine, including tanks and armored personnel carriers]. *www.eurointegration.com.ua*. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/10/12/7171250/> [in Ukrainian].
6. «Toy, khto tone», vyklyk posla, embarho. Chomu vynyk konflikt mizh Pol'shcheyu ta Ukrayinouy [«He who is drowning», ambassador's challenge, embargo. Why did the conflict between Poland and Ukraine arise?]. *suspilne.media*. Retrieved from <https://suspilne.media/576905-toj-hto-tone-viklik-posla-embargo-comu-vinik-konflikt-miz-polseu-ta-ukrainou/> [in Ukrainian].
7. Uhorshchyna zнову zablokuvala vydilennya transhu viys'kovoyi dopomohy Ukrayini [Hungary again blocked the allocation of a tranche of military aid to Ukraine]. *www.ukrinform.ua*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-economy/3786402-ugorsina-znovu-zablokuvala-vidilenna-transu-vijskovoi-dopomogi-ukraini.html> [in Ukrainian].
8. Visegrad Group: No Rekindling the Romance. Retrieved from <https://balkaninsight.com/2023/03/01/visegrad-group-no-rekindling-the-romance/> [in English].
9. Overview of the situation of refugees from Ukraine in six host countries. Retrieved from file:///C:/Users/38097/Downloads/20230905_ACAPS_Ukraine_analysis_hub_regional_overview_refugees_in_host_countries.pdf [in English].

10. Napruzhennya z Uhorshchynoyu ta pidtrymka Ukrainy: yak zhyteli krayin Vyshegradskoyi chetvirky stavlyat'sya do viny ta vzayemovidnosyn u Yevropi [Tensions with Hungary and support for Ukraine: how residents of the Visegrad Four countries feel about the war and relations in Europe]. *infopost.media*, Retrieved from <https://infopost.media/napruzhennya-z-ugorshchynoyu-ta-pidtrymka-ukrainy-yak-zhyteli-krayin-vyshegradskoyi-chetvirky-stavlyatsya-do-vijny-ta-vzayemovidnosyn-u-yevropi/> [in Ukrainian].
11. Globsec Trends 2023. *www.globsec.org*. Retrieved from <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023->[in English].
12. Mesezhnikov, G. (2022). Slovachchyna v konteksti ahresiyi Rosiyi proty Ukrainy: vnutrishniy ta zovnishn'opolitychnyy aspekty [Slovakia in the context of Russia's aggression against Ukraine: domestic and foreign political aspects]. *Heopolityka Ukrainy: istoriya i suchasnist': zbirnyk naukovykh prats - Geopolitics of Ukraine: history and modernity: a collection of scientific works*, 1(28), 29-45 [in Ukrainian].
13. Chizhmodii, R. (2023). Vidnosyny Ukrainy z krayinamy Vyshegradskoyi chetvirky pislya povnomashtabnoho voyennoho vtorhnennya Rosiyi [The country's relations with the countries of the Visegrad Group after the full-scale military invasion of Russia]. *Mizhnarodnyy naukovyy visnyk: zbirnyk naukovykh prats - International Scientific Bulletin: Collection of Scientific Works*, 1-2 (27-28), 97-107. Uzhgorod: DVNZ «UzhNU» [in Ukrainian].
14. Rezul'taty parlament-s'kykh vyboriv u Slovachchyni [Results of parliamentary elections in Slovakia]. *niss.gov.ua*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rezultatyparlamentskykh-vyboriv-u-slovachchyn> [in Ukrainian].
15. Pidsumky zustrichi prezydentiv Chekhiyi, Slovachchyny, Pol'shchi ta Uhorshchyny v Prazi: domovylysya pidtrymuvaty Ukrainu – kozhen svoym sposobom [Results of the meeting of the presidents of the Czech Republic, Slovakia, Poland and Hungary in Prague: they agreed to support Ukraine - each in their own way]. *proukrainu.blek.cz*. Retrieved from <https://proukrainu.blek.cz/pidsumky-zustrici-prezydentiv-cehiji-slovaccyny-poljsci-ta-uhorscyny-v-prazi/>[in Ukrainian].
16. V4 in challenging times of war: how to preserve assistance to Ukraine. Retrieved from [g/sites/default/files/2023-02/V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf](https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-02/V4%20in%20challenging%20times%20of%20war%20how%20to%20preserve%20assistance%20to%20Ukraine.pdf) [in English].
17. Blyz'ko 1,7 tysyachi pol's'kykh kompaniy khochut' vzyaty uchast' u vidbudovi Ukrainy [About 1,700 Polish companies want to participate in the reconstruction of Ukraine]. *www.capital.ua*. Retrieved from <https://www.capital.ua/ru/news/167755-blizko-1-7-tisyachi-polskikh-kompaniy-khochut-vzyati-uchast-u-vidbudovi-ukrayini> [in Ukrainian].
18. Ukraina ta Chekhiya pidpysaly try dokumenty za pidsumkamy pershykh mizhuryadovykh konsul'tatsiy [Ukraine and the Czech Republic signed three documents based on the results of the first intergovernmental consultations]. *eu-ua.kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/ukrayinata-chehiya-pidpysaly-try-dokumenty-za-pidsumkamy-pershyh-mizhuryadovyh-konsultacyi->[in Ukrainian].